

Råd om frelse

Gud vil det!

"Gud vil det! Gud vil det", råbte præster og krigere, da pave Urban 2. (ca. 1035-1099) holdt sin flammende korstogsprædiken i Clermont i Sydfrankrig i slutningen af november 1095. Det Første Korstog var begyndt. Dybt rørt løftede paven sit blik mod himlen og takkede. Gud havde bekræftet Jesu ord fra Bibelen: "Hvor to eller tre er samlede i mit navn, vil jeg selv være til stede iblandt dem". Det var den eneste forklaring på, at alle tilhørerne havde råbt det samme og på samme tid, mente Urban. Og han formanede dem og sagde, at det skulle være deres krigsråb fremover: *Gud vil det*.

Pave Urbans prædiken er gengivet lidt forskelligt i forskellige kilder, men det væsentlige er de alle enige om. Det var en oratorisk kraftpræstation, som spillede på stærke følelser og vakte stærke følelser til live. "Et forbandet folk, et folk, som er fuldstændig fremmed for Gud, en generation, som ikke retter sit hjerte mod Gud, og som ikke tror på Guds ånd", har invaderet de kristnes land omkring Jerusalem.

"Med jern og voldtægt og ild har de lagt landet øde, nogle fanger har de bortført til deres eget land, andre har de slået ned og dræbt uden nåde. Guds kirker har de revet ned til grunden eller anvender som templer for deres egen religion. De smører deres svinskheder ud på altrene og ødelægger dem; de omskærer de kristne, og blodet fra omskærelsen hælder de ud over altrene eller samler i døbefontene".

Jerusalem i 1612-1618.
Billedet viser den osmanniske by, men med kristendommens vigtigste bygninger markeret.
1600-tallet var ingen blomstringstid for Jerusalem, store dele af byen var ubebygget og brugt til grøntsagshaver. Fra værket *Civitates Orbis Terrarum*.

|| Det Kgl. Bibliotek

Nogle skærer de op ved navlen og binder indvoldene til en stok og pisker til at løbe rundt, til de er tømt for tarme og dør. Andre bliver halshugget eller brugt som skydeskiver for bueskytter. "Hvad skal jeg sige om den afskyelige voldtægt af kvinderne – om den er det bedre at tie end tale", afslutter Urban sin beskrivelse af Guds fjender i Jerusalem.

Urbans tale virkede. I løbet af næste forår samledes tropper overalt i Vesteuropa og begyndte den lange march mod Jerusalem. Waliserne forlod deres krybskytteri, skotterne deres lusebefængte huler, nordmændene deres svælgen i rå fisk, og danskerne deres uafbrudte druk, beskrev en engelsk historiker. De fleste danske årbøger noterede omhyggeligt, at noget nyt og stort var ved at hænde, og at danskerne deltog. "Dane fore mange thill Ierusalem att stride gen hedinge".

Hvem korsfarerne egentlig forestillede sig, at de skulle kæmpe imod, er ikke helt klart. Urban havde kaldt dem persere og tyrker og amalekitter og moabitter og sådanne folk fra Det Gamle Testamente, men var umådelig lidt konkret. Det var onde erobrere, der omskar kristne som en blodig parodi på det kristne dåbsritual. Nogle af korsfarerne har været fuldstændig uvidende om fjenden, andre har haft en vag forestilling om Mellemøstens mange folkeslag fra egne eller familiemedlemmers pilgrimsrejser til Det Hellige Land i løbet af 1000-tallet.

Normannerne på Sicilien og i Syditalien kendte til både de byzantinske grækere og til muslimer fra deres handelsforbindelser med Egypten og Palæstina og deres krigstogter mod Byzans og ikke mindst fra det religiøse blandingssamfund på Sicilien. De var kommet til Middelhavsområdet i løbet af 1000-tallet fra Normandiet, men havde opretholdt kontakterne til de gamle slægtsnetværk i Skandinavien. Hertug Roger Bursa af Apulien (ca. 1060-1111) var blevet gift med dronning Edel (ca. 1064-1115) i 1092. Hun var enke efter den danske kong Knud den Hellige (ca. 1042-1086), der var blevet dræbt i Odense tilbage i 1086. De normanniske korsfarere fra Sicilien samlede sig i sommeren 1096 under Rogers bror Bohemund (1058-1111) og drog mod øst. De valgte som krigsråb "Gud vil det". Mange af dem havde kors tatoveret i panden eller på ryggen mellem skulderbladene.

Hærene drog frem, bølge efter bølge. Tal fra middelalderen er usikre, måske 70-80.000, måske 200.000 korsfarere eller flere bevægede sig mod Jerusalem. Samtidige kilder beskrev dem som et jordskælv, hvor hele landskabet rystede og skælvede under deres fødder, som en græshoppesværme, der var bragt til live af troens varme stråler og vågnede fra troslegyldighedens og syndens frosne kulde.

Græshopper har ingen konge, men drager frem i samlet flok, og korsfarerne drog frem uden konge, alene med Gud som leder.

Kometer og korstog

Naturen selv var i oprør og viste, at korstoget var en kosmisk kamp mellem det gode og det onde. Allerede et halvt år inden pave Urbans prædiken var verden blevet ramt af en mægtig meteorregn. I foråret 1096 kom to gange måneformørkelse, den ene gang blev månen blodrød. I marts 1096, lige før de første kontingenter begav sig på vej fra Vesteuropa, brød nattehimlen ud i lyse luer og brændte, så folk skrækslagne flygtede til kirkerne og bad om hjælp.

Kometer og brændende himle og i 1098 en solformørkelse fulgte korsfarerne på den lange vej gennem det nuværende Tyrkiet og Syrien. Mærkelige himmelfænomener blev observeret og noteret: kometer med haler som sværd, lysende kors i himlen og jordskælv. Det gik kun langsomt fremad. Sent i oktober 1097 kom store dele af hæren endelig til Antiochia, et af Mellemøstens gamle kulturcentre med et areal på over 9 km² og en stærk fæstning med flere hundrede tårne. Nu begyndte en belejring, som kom til at vare helt til sommeren 1098. Den 3. juni havde korsfarerne fået hjælp inde fra fæstningen og var i hemmelighed klatret op ad et af tårnene og ind og havde sneget sig hen og åbnet en af portene. Nu strømmede korsfarerne ind, mens de begejstret råbte ”Gud vil det”, og et almindeligt myrderi fulgte.

Krigens lykke skiftede brat, da en tyrkisk hjælpehær nåede frem. Nu var korsfarerne inde i byen de belejrede, men der var tegn, som lovede godt for fremtiden. Bare ti dage senere slog en meteor ned i tyrkernes lejr. Nogle få dage tidligere havde korsfarerne gravet i byens domkirke og fundet det

Det jordiske Jerusalem var cirkelrundt præcis som det himmelske Jerusalem og som den hele, vide verden. Den hellige stad er placeret i centrum og blev kaldt verdens navle. Herfra alt liv begynder. Uden for byen ligger andre steder fra bibelhistorien, fx Betlehem og Getsemane have. Kortet er symbolsk og ikke et forsøg på at gengive en fysisk virkelighed, så alt er lige stort og i samme afstand fra Jerusalem.

|| Robertus Monachus (1055-1122), *Historia Hierosolymitana*, MS. C 691/Wikimedia Commons

spyd, som Jesus var blevet stukket i siden med, da Han hang på korset. Med dette relikvie i spidsen red korsfarerne ud gennem byporten den 28. juni og tog kampen op og sejrede, overraskende, mod en overtallig fjende.

Måske var det ikke så overraskende alligevel. De fik nemlig hjælp fra oven. Pludselig åbnede himlen sig, og ud red de døde korsfarere med hvide bannere på deres hvide heste, som man altså må have forestillet sig kom med i paradiset. I spidsen for de døde red Skt. Jørgen, Skt. Demetrius og Skt. Mercurius, alle kendte og gamle helgener i den ortodokse kirke.

Nu var himmelske ryttere ikke ukendte. De er nævnt i Bibelen, hvor de hjælper de gammeltestamentlige jødiske makkabæer i deres frihedskamp mod besættelsesmagten. Men korsfarerne havde faktisk endnu større ret til direkte hjælp fra himlen, skrev en samtidig kilde, for de kæmpede for de kristne. I alle fald blev de himmelske ryttere opfattet som et bevis på, at korstoget kæmpede Guds kamp og havde Gud på sin side. Himmelske hære og døde korsfarere dukkede op ved senere korstog, ikke bare i Det Hellige Land men også i Spanien og ved andre religiøse grænser.

Efter Antiochia fortsatte korstogshæren mod syd, men med forsinkelser og langsomt. Året efter nærmede de sig Jerusalem, og en måneformørkelse den 5. juni 1099 varslede om lykkelig udgang. En god uge senere stod de ved Jerusalems mure, og nu begyndte belejringen. Artilleri og krigsmaskiner kom frem, og de store belejringstårne blev forsøgt rullet helt hen til bymuren. Den 15. juli 1099 lykkedes det den første korsfarer at springe fra et belejringstårn over på bymuren. Det skete en fredag netop i den time, hvor Jesus havde opgivet ånden på korset. Snart havde korsfarerne kæmpet sig frem til en af

